

په سکاټلنډ کېنې د خپلو پیسو د تنظیم په اړه معلومات تر لاسه کړي

د مالي زده کړو پروژه

scottish
refugee
council

د ۲۰۱۱ کال د اپریل میاشت

FLP - Pashto

HAPPY TO TRANSLATE

زمونږ د مالي زده کړو پروژه

زمونږ وړیا معلوماتي غونډې، ورکشاپونه او کورسونه ستاسو لپاره دا فرصت او موقع برابروي تر څو وکولای شې په سکاټلنډ کې د خپلو پیسو څخه سمه ساتنه وکړي او په راتلونکي کې د پیسو یا بیلونه اړوند ستونزې په سمه توګه سمبال او تنظیم کړي، پدغه معلوماتي پاڼه کې د ورکشاپ موضوعاتو، هغه ګډونوال چه باید په نوموړو غونډو کې ګډون وکړي او په نوموړو غونډو کې د نوم لیکنې په اړه ټول معلومات بیان شوي دي. همدارول پدې پاڼه کې د هر ورکشاپ په اړه معلومات او د لا زیاتو مالي مرستو د ترلاسه کولو په اړه معلومات شامل دي.

ورکشاپونه د څه په اړه دي؟

زمونږ په ورکشاپونو کې د لاندې موضوعاتو په اړه معلومات شامل دي :

- بانکداري او سپما
- بودجه جوړونه
- قرضه تر لاسه کول
- ټول ګټي بیلونه
- بیمه
- کار اشغال کول؛ او
- د خپل تجارت/ سوداګری پیل.

څوک باید پدې ورکشاپونه کې ګډون وکړي؟

هر څوک کولای شي پدې ورکشاپونو کې ګډون وکړي اما دغه ورکشاپونه د هغو لپاره چه د مهاجر موقف لري او یا هم په برتانيا کې د پاتي کیدو اجازه لري تر ټولو مناسب دي. ورکشاپونه په منظم ډول د ګلاسکو په مختلفو سیمو کې په لاره اچول کېږي. د سفر لګښت ورکول کېږي او که چیرې تاسو غوښتي وي د ماشوم د پاملرنې اسانتیاوې وړاندې کېږي.

څرنگه نور معلومات تر لاسه او په راتلونکي ورکشاپ کې نوم لیکنه وکړو؟

د راتلونکي ورکشاپ په اړه د لا زیاتو معلوماتو او د نوم لیکنې په اړه دې برېښنالیک:

financialworkshops@scottishrefugeecouncil.org.uk او یا زمونږ ویب پاڼه ته ستانه شې.

http://www.scottishrefugeecouncil.org.uk/how_we_can_help/i_have_refugee_status/leave_to_remain_in_the_uk/financial_literacy_project

لاندي معلومات د هغه موضوعاتو په اړه دي چه په وركشاپ كې بحث پري كيږي. همدابول د پيسو د تنظيم او سمبالښت په اړه مهم او په زړه پوري معلوماتو غوره ټيكي بيانوي.

بانكداري او سپما

• د بانكي حساب ډير ډولونه موجود دي، او هر يو يې په خپل وار سره جلا جلا ځانگړتياوي او بڼې لري. د سكاټلنډ د كډوالو كونسل معلوماتي پاڼه "څرنگه بايد يو بانكي حساب پرانيزو" ته د لا زياتو معلوماتو لپاره ستانه شي :

<http://www.scottishrefugeecouncil.org.uk/assets/0000/0188/How to open a bank account June 2010.pdf>

- د بانكي حسابونو بل بديل د **كريډيټ يونين** حسابونه دي. نوموړي حسابونه بانكي حسابونو ته ورته دي، برسره پر عادي مالي خدمتونو د سلامتورو خدمتونه هم وړاندې كوي.
- **معلوماتو ته لاس رسې ولري**: هركله چې تاسو بانكي او يا هم د كريډيټ يونين حساب ترلاسه كړ، ډير مهمه ده چه ستاسو د بانكي حساب څخه د ويستونكو او يا هم زياتيدونكي پيسو په اړه معلومات ولري، ترڅو ستاسو پيسي خلاصې نشي او يا هم د بانك لخوا پر تاسو تر حده ډير لكښت رانشي.

پور يا د قرضې اخيستل

- د پور ترلاسه كولو لپاره ډير مختلف ځايونه او لارې موجودې دي. تاسو كولاى شي په مختلفو لارو لكه قرضې، كريډيټ كارډ، كتلاك، د پلورنځي د اونيزو پيسو وركولو او تراعتبار ډير حواله كول(اورډرافټ) پور ترلاسه كړي. دا مرستې ځيني وخت د نقدو پيسو او ځيني وخت د ټوكو د لكښت د پرې كولو په توگه راڅرگنديږي.
 - د پورته ذكر شوو پورونو د ترلاسه كولو لكښت يو تر بله توپير لري، نو ډير اړينه ده چه په اړوندو معلومات سم پوهه شي.
 - معمولاً تاسو بايد د دې پور د ترلاسه كولو لپاره سود وركړي. چه د **APR – د كلني اوسط بيه** په نامه ياديږي. عموماً هرڅومره چه APR لوړ وي هغومره به د ترلاسه شوو پيسو مقدار لوړ وي.
 - كه چيري يو نيمگري **گريډيټ ريټنگ** ولري شايد پور ترلاسه نشي كړاي. كريډيټ ريټنگ پور وركونكي ته ستاسو د وړتياوو ارزونې ته وايي، لكه بانك ته بيرته د پور په وركولو كښې پاتې راتلل. ستاسو د كريډيټ ريټنگ په معلومولو كې يو شمير فكتورونه لكه ستاسو د سابقه پتې، د روزگار وضعيت، درآمد او بيلونو د ادا كولو سابقه شامله ده.
 - تاسو كولاى شي د پور د اخيستلو لپاره خپله غوښتنه ثبت كړي. ځيني هغه ډول پورنه چه تاسو يې ترلاسه كولاى شي لكه:
 - **د برتانيا د سرحداتو د ادارې د بشپړونې پور**
- د پور وركولو دغه ډول د برتانيا د سرحداتو د ادارې لخوا نويو راغلو مهاجرينو ته د سود څخه پرته د پور كولو ډول دي. پدې ويب پاڼه نور معلومات ترلاسه كولاى شي

[http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/aboutus/workingwithus/workingwithasylum/integration/integrationloan/.](http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/aboutus/workingwithus/workingwithasylum/integration/integrationloan/)

• د بحران پور

د بحران پور د ټولنيز فنډ هغه مقدار پيسې دي چه په عاجلو او د ناروین په وخت کې د خپل کور د بيا ابادولو او په پښو درولو لپاره ورڅخه گټه اخيستل کيږي، تاسو بايد نومړي مقدار پيسې وروسته بيرته ورکړي، اما هيڅ ډول سود نلري. پدې معني چه تاسو يوازي هغه مقدار پيسې بايد ورکړی چه تاسو د پور په ډول ترلاسه کړی وي.

پدې اړه د غوښتنليک د ورکولو څخه بيا د ټولو شرايطو په اړه د لازياتو معلوماتو لپاره لاندي ويب پاڼې ته لار شي

http://www.direct.gov.uk/en/MoneyTaxAndBenefits/BenefitsTaxCreditsAndOtherSupport/On_a_low_income/DG_10018856

ټول گټي بيلونه

• که چيري تاسو د مهاجرت موقف ترلاسه کړ او يا هم په برتانيا کې د پاتې کيدولو اجازه درکړل شوه، تاسو بايد د برېښنا او گاز هغه لگښت چه د خپل، روښنايي او د اطاق د گرمولو لپاره کارولي بايد بيلونه خپله تحويل کړي. دغه بيلونه کيدای شي ډير قيمته او ځيني وخت د کال په ترڅ کښې بيې تغير وکړي، په همدې دليل تاسو بايد د نوموړو لگښتونو څخه څارنه وکړي چه د کاروني سره سم بيلونه راغلي دي .

• تاسو بايد يو ميټر ولري، کله چه تاسو نوي کور ته منتقل شوي نو د ميټر معلومات د خپل ځان سره يادداښت او د هغه په اړه د برق کمپنۍ ته راپور ورکړي. دغه کار به ستاسو سره مرسته وکړي چه د بيل په اصلي لگښت باندې پوه شي، د برق او گاز د بيلونو په اړه د لا زيات معلومات پدې ويب پاڼه ترلاسه کولای شي :

<http://www.consumerfocus.org.uk/scotland/files/2010/11/Tenants-advice-leaflet2.pdf>

• تاسو کولای شي د تيلو د لگښت په اړه د څو لارو خپل بيلونه تحويل کړي، د بيلگې په توگه د پوسته خانه، بانک، او يا هم په مستقيم ډول چه تاسو د خپل بانک څخه د پيسو د ايستلو اجازه ورکړي بيلونه تحويل کولای شي. دا ډير اړينه او مهمه ده چه تاسو د خپل کور د ميټر لگښت د ځان سره يادداښت کړي، که چيري تاسو داسي ونکړي شايد ډير ژر شکمن شي.

• د ادارې د لگښت په اړه لا زيات معلومات د سکاټلنډ د کډوالو د کونسل په معلوماتي پاڼه کې ترلاسه کولای شي په سکاټلنډ کې د مهاجرينو لپاره د کور په اړه لارښوني: عاجل لگښتونه زمونږ په ويب پاڼه ترلاسه کولای شي.

http://www.scottishrefugeecouncil.org.uk/assets/0000/0215/L8_-_fuel_poverty18_Nov_2009.pdf

بيمه

• د بيمې خدمتونه د مختلفو لارو څخه وړاندي کيږي، د بيلگې په توگه، د ژوند بيمه، خصوصي روغتيايي بيمه، د کورني توکو بيمه، د پيسو ورکولو بيمه او د موټر بيمه

- که چیري تاسو موټر لري، تاسو باید لږ تر لږه د دریمي ډلې بیمه ولري او نور ډولونه انتخابی دي
- ځیني وخت امکان لري ستاسو د کور څښتن کولای شي ستاسو لپاره په کم لگښت د کور د تګو بیمه تر لاسه او وړاندې کړي، ستاسو د ژوند په مختلفو برخو کې ستاسو لپاره مهمه ده چه پوه شي کوم ډول بیمه د ځان او د کورني لپاره غوره کړي.
- تاسو کولای شي مستقیماً د تېلفون او هم د ویب پاڼه له لارې د بیمې خدمتونه تر لاسه کړي. تاسو همدادول کولای شي د بانک، د عمده سوپر مارکیټ او د نورو هټیو له لارې د بیمې خدمتونه تر لاسه کړي. تاسو باید د بیمې لپاره غوره نرخ پیدا کړي، د بیمې دغه نرخونو د پرتله کولو لپاره کولای شي پدې <http://www.gocompare.com> ویب پاڼه معلومات تر لاسه کړي

د کار اشغالول او یا ورتګ

- کله چه تاسو کار پیل کړ هغه امتیازات چه تاسو یې تر لاسه کوي تغیر مومي. د کار مرکز او د پیسو په اړه د سلامشورو نوري ادارې کولای شي "د کار په اټکولو کېښي ښه مرسته وکړي"، ترڅو ستاسو سره مرسته وکړي چه تاسو په خپل کار کې د مالي نظره په کومه سويه کې یاشت. او همدادول تاسو ته جوتو کړي چه تاسو د کومو امتیازاتو حق لري. او همدادول ټولې ورځ درس ته تلل هم ستاسو په امتیازاتو اغزه لري. د خپلو امتیازاتو په اړه د لا زیاتو معلوماتو لپاره دې ویب پاڼه ته مراجعه وکړي

http://www.direct.gov.uk/en/Diol1/DoltOnline/DoltOnlineByCategory/DG_172666

- کله چه تاسو کار پیل کړ تاسو ته باید یو رسيد درکړل شي کوم چه به تاسو ته معلوم کړي چه تاسو څومره روپي گټلې دي او همدا ډول ستاسو د تحصیلي لگښتونه پکې بیان شوي دي. معمولاً تاسو باید مالیه او د ملي بیمې لگښت ورکړي؛ نوموړي لگښتونه ستاسو د کورني د هر غړي او د یوه څخه د ډیر دندو د درلودلو په اساس سنجول کېږی. د خپلې گرزول شوو لگښتونو او پیسو د تنظیم په اړه د بي بي سي په ویب پاڼه خپره شوې ویدیو وگوري

http://www.bbc.co.uk/raw/money/new_job/managing_while_you_work.shtml

د خپلې سوداګرۍ یا تجارت پیلول

- که چیري تاسو غواړي چه خپل کار او بار یا تجارت پیل کړي، نو داسي یو شمیر ادارې او سازمانونه شته چه ستاسو سره پدې اړه وړیا سلامشوري او لارښوني وړاندې کولای شي:
- د سوداګري لاره کولای شي تاسو د خپل تجارت د پرانیستلو او د هغه د دوام او بقا په اړه سلامشوري درکړي . د لازياتو معلوماتو د تر لاسه کولو لپاره دې ویب پاڼې ته لار شي. <http://www.bgateway.com>
- HMRC (د علیاحضرت د عایداتو او گمرکاتو اداره) هم ستاسو سره د ماليې په راتولو کېښي مرسته کولای شي نور معلومات د www.hmrc.gov.uk څخه تر لاسه کړي

د کوم ځای څخه نوري مالي سلامشوري تر لاسه کولای شم؟

- که چیري د یادو شوو مهمو او یا هم مربوطه نورو موضوعاتو په اړه لا زیات معلومات غواړي نو مهرباني وکړي د سکاټلنډ د کډوالو د کونسل د استازي سره اړیکه ټنګه کړي. Financialworkshops@scottishrefugeecouncil.org.uk او یا هم پدې تېلفوني شمیره. 0141 248 9799 اړیکه ونیسی

وړیا. محرمانه او بي طرفه سلامشوري د GAIN (د گلاسکو د سلامشورو او معلوماتو د شبکې) څخه تر لاسه کولای شي. د خپلې نږدې ادارې سره د اړیکو لپاره پدې ویب پاڼه www.gain4u.org.uk او یا هم پدې 0808 801 1011 اړیکه ټنګه کړي.